

บทสรุปผู้บริหาร

การออมของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย

เดือน มิถุนายน 2560

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ได้ทำการศึกษาการออมของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และแนวโน้มของการออมของครัวเรือนกลุ่มดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวทางในการสนับสนุนหรือส่งเสริมการออมของครัวเรือนฐานรากให้ดีขึ้นอันจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนกลุ่มดังกล่าวมีทิศทางที่ดีขึ้นได้

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประจำปี 2552 2554 2556 และ 2558 (ข้อมูลล่าสุด) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ นำมาคัดกรองเพื่อศึกษาการออมของครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท

สถานการณ์การออมของครัวเรือนฐานราก

❖ จำนวนครัวเรือนฐานรากและระดับเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากปี 2558 ทั้งหมดจำนวน 25,674 ครัวเรือน พบว่า มีเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนติดลบหรืออีกนัยหนึ่งก็คือไม่มีเงินออมเลย

กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากทั้งหมดในปี 2558

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 16,294 บาท	เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 2.67
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 15,480 บาท	เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 6.44
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 2,642 บาท	เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 19.08
เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนติดลบ 1.828 บาท	ติดลบเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 105.00

ในปี 2558 กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออมมีจำนวน 12,770 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 49.74 ของครัวเรือนฐานรากทั้งหมด ลดลงจากปี 2556 ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 53.96

กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออมในปี 2558

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 18,381 บาท	เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 1.08
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 13,569 บาท	เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 3.96
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 880 บาท	ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 1.62
เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 3,932 บาท	ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 7.21

หมายเหตุ: เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน คำนวณจากส่วนต่างระหว่าง รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน หัก รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนและภาระหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน

เมื่อพิจารณาลักษณะการออมของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออม จำแนกตามจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน ภูมิภาค และลักษณะการประกอบอาชีพ และสัดส่วนการออมต่อรายได้ ในปี 2558 พบว่า

จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน

ครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 73.76 ของครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออม ในขณะที่ครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออม 15,000 บาทขึ้นไป มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.77

ภูมิภาค

จำแนกการออมเงินตามภูมิภาคพบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนจำนวนครัวเรือนฐานรากที่มีการออมมากที่สุดร้อยละ 71.47 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ 41.21 ในขณะที่จำนวนเงินออมเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่กรุงเทพมหานคร 5,440 บาท และน้อยที่สุดอยู่ที่ภาคเหนือ 3,324 บาท

อาชีพ

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนฐานรากที่ประกอบอาชีพในลักษณะเจ้าของธุรกิจจะมีจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนมากกว่าที่ประกอบอาชีพในลักษณะเป็นลูกจ้าง โดยกลุ่มอาชีพ 3 อันดับแรกที่มีเงินออมเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรตามลำดับ

สัดส่วนการออมต่อรายได้

ครัวเรือนทั้งหมดที่มีเงินออม

สัดส่วนการออมต่อรายได้
ร้อยละ 31.33

เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 10,145 บาท

ครัวเรือนฐานรากที่มีเงินออม

สัดส่วนการออมต่อรายได้
ร้อยละ 21.39

เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 3,931 บาท

ข้อเสนอแนะ

การที่ครัวเรือนฐานรากไม่มีเงินออมหรือมีเงินออมน้อยมีสาเหตุมาจากจำนวนหนี้สินและค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลให้ความสามารถในการออมของครัวเรือนลดลง ดังนั้น**ควรส่งเสริมให้เริ่มเก็บออมตั้งแต่วัยเด็กเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีวินัยในการออมและการใช้จ่ายเพื่อจะได้มีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอในยามฉุกเฉิน เจ็บไข้ได้ป่วย ตลอดจนในช่วงวัยเกษียณ**

แม้ในปัจจุบันภาครัฐจะให้ความสำคัญต่อการออมของประชาชนเห็นได้จากนโยบายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรการสนับสนุนการออมในแผนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ.2560 – 2564 หรือการผลักดันพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ หรือ กบช. หรือแม้แต่การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี 2558 แต่ในปัจจุบัน ณ ธันวาคม 2559 มีจำนวนสมาชิกเพียง 5 แสนกว่าราย ซึ่งน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น **ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการออมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการออมและเห็นประโยชน์ในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ**

การที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนจำนวนครัวเรือนฐานรากที่มีการออมน้อยที่สุด และกลุ่มครัวเรือนฐานรากที่ประกอบอาชีพในลักษณะลูกจ้างมีจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนน้อยกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากที่ประกอบอาชีพในลักษณะเจ้าของธุรกิจ ดังนั้น **ภาครัฐควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับกลุ่มครัวเรือนฐานรากที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกลุ่มครัวเรือนฐานรากที่ประกอบอาชีพในลักษณะลูกจ้างโดยส่งเสริมให้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้พร้อมทั้งให้ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินและการออมเงินเพื่อการใช้จ่ายในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น**